

6.2.88

10

Milliyet

Açık saçık klasikler

Selim İLERİ

BU sözleri **Melih Cevdet Anday**'ın gerçekten söylediğine inanmak istemiyorum: "Mevlânâ'nın neden bir Türk klasiği olmadığına gelince, Mevlânâ, Türkçe değil, zaten Farsça yazmıştır. Herkesin hayran olduğu Mesnevi ise açık saçık hikâyelerle dolu bir müstehcendir."

Türkçe ya da Farsça yazmış olmak, yaşadıkları dönemlerde, klasik edebiyatçılarımız için bir rastlantı sorunuymuştu. Seçim sorunu bile değil. Bugünün halk edebiyatı-divan edebiyatı ayırımı, **Fuad Köprülü**'nün yüzyılımızın başlangıcında ortaya attığı bir savdır. Her nedense yetmiş yıldır kimse bu savı yeniden tartışmak gereğini duymamıştır. **Fuzuli**'nin izlekleriyle **Yunus Emre**'ninkiler arasında olağanüstü ayrımlar, ayrılıklar, aykırılıklar saptamak neredeyse olanaksız.

Divan edebiyatı şairlerinin halkın sorunlarından kopuk bir şiir geliştirdikleri düşüncesi de, ciddi araştırmacıların çalışmalarına şöyle bir göz atılsa, bütün inandırıcılığını yitirir. İktisat dünyamızı yüzyıllar içinde deşen **Sabri F. Ülgener**, yapıtı boyunca gündelik hayatın kılıfına ilişkin bütün verileri divan edebiyatı şairlerinden derlemiştir.

Eski şairlerimizin oyuncaklı dili, yaşadıkları dönemlerde yazınsal yetenek sayılmıştır. Bir sanatçıyı yaşadığı dönemin koşullandırışından nasıl bağımsız sayabiliriz?

Bunları da bir yana bırakalım, **Mesnevi**'nin açık saçıklığı üzerinde duralım. Boccaccio'nun açık saçık **Decameron** dolayısıyla klasik sayılamayacağını ileri sürmek, neyse ki, bugüne kadar akıl edilememiştir. Yeraltı klasiklerinin babası **Marquis de Sade** yıkımdan yıkıma uğramıştır ama, hiç olmazsa günümüzde saygınlığına kavuşmuştur. **Sodom'un 120 Günü** yanında **Mesnevi**'nin açık saçıklığı pek çocukça kalır.

"Açık saçık hikâyelerle dolu bir müstehcen..." Söz konusu açık saçık hikâyeler, izlek açısından **Kavafis**'in unutulmaz şiirinde karşımıza çıkınca ölçülü konuşabiliyoruz da, söz **Mevlânâ**'ya gelince müstehcenlik damgasını basıyoruz.

Yeryüzünün en büyük yalnızlarından biri olan **Mevlânâ**, kanlı saltanatların hüküm sürdüğü Anadolu'da aşk ve şefkat fırtınasını estirmiştir. Çağının çok ötesinde bir bireylikten konuşan **Mesnevi** yazarının o büyük yalnızlığı, besbelli, günümüzde de sürmekte. Bununla birlikte yaşam öyküsünü ören olayların efsaneleşmesi (**Şems**'le tanışma, ayrılık, **Mevlânâ**'nın cenaze töreni, vb.) yalnızlara bağlananların azımsanamayacak bir kalabalık oluşturabileceğine işaret ediyor.

Mevlânâyı günümüze yaraşır bir yorumdan okumak isteyenler, **Ahmet Hamdi Tanpınar**'a, **Beş Şehir**'ine baş vurabilirler. Orada, Konya sayfalarında "müstehcen" **Mesnevi** asil gehresini koruyor.

Mevlânâ'nın eseri zaman içinde şiir diline denk bir Türkçe'yle çevirmek istenmiştir. "Nâle-i neyden işitgil ya bu ney / Kim neden ağlar, neden göynür bu ney" ya da "Dinle neyden kim hikâyet etmede / Ayrılıklardan şikâyet etmede" örnekleri beni hep sarsar. Sonra bu çabalar bir yana bırakılmıştır. Cumhuriyet döneminde **Mevlânâ** ve eseri birtakım yıldönümü törenlerine indirgenmiştir. Bazı kişilerin himmetiyle gerçekleştirilen müzecilik çalışmaları da kemikleşip kalınca, sıra, **Mesnevi**'nin poşetlerde satılması gerektiğine gelmiş olmalıdır.

Poşetleyiniz!

